

**Oratio de incarnatione Filij Dei, Domini ac Liberatoris Nostri
Iesu Christi : in qua repetitur doctrina ecclesiae orthodoxae:
de vnione duarum naturarum in Christo: & exponuntur
causae, cur in persona mediatoris natura diuina & humana
vnitae sint : recitata in inclyta Academia Marpurgensi ipsa die
natali Domini nostri Iesu Christi, incipiente anno eius
millesimo quingentesimo septuagesimo octauo, hora prima in
Collegio Lani**

<https://hdl.handle.net/1874/424760>

ORATIO
DE INCARNATIONE
FILII DEI, DOMINI AC
LIBERATORIS NOSTRI IESU
CHRISTI

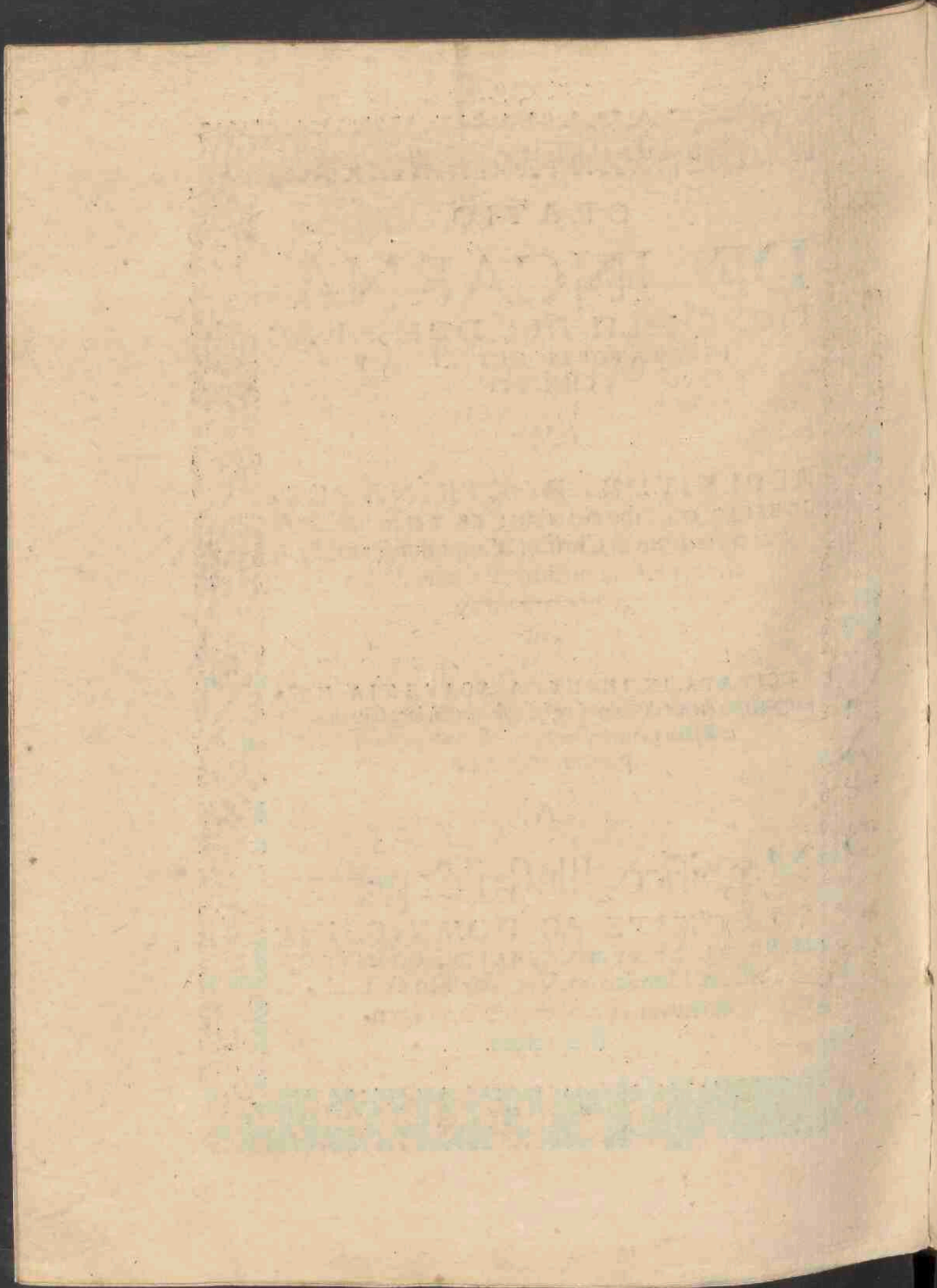
in qua

REPETITVR DOCTRINA EC-
CLESIAE ORTHODOXAE: DE VNIONE DV-
rum naturarum in Christo: & exponuntur causa,
cur in persona mediatoris natura diuina
& humana vnita
sint

RECITATA IN INCLYTA ACADEMIA MAR-
purgensi ipsa die natali Domini nostri Iesu Christi, incipiente anno eius
millesimo quingentesimo septuagesimo octauo, hora
prima in Collegio Lani

A

Magnifico, Illustri & genero
SO COMITE AC DOMINO, DO-
MINO HIERONYMO SCHLICK, COMITE DE
Passaun, Domino in Vveifskirchen & Schla-
ckenverda, academiæ Marpurgen-
sis Rectore.

Illustrissimis Principibus ac Do

MINIS, DOMINO VVILHELMO, ET DOMI-
no LVDOVICO Landtgrauis Hassiæ &c. fratribus,
heroica pietate, sapientia, & animi magnitudine præ-
stantibus, patribus patriæ, & nutricijs inclytæ Acade-
miæ Marpurgensis benignissimis: Dominis suis
clementissimis, & obseruantia ac fide
perpetua colendis.

HIERONYMVS SCHLIC CO-

MES DE PASSAVN, DOMINVS IN

Waiskirchen & Schlackenwerda, Marpur-
gensis Academia Rector

S. P. D.

MNIUM operum diuinorum haud dubio sum-
mum & admirabilissimum est, quod filius Dei,
ἐμὸς υἱὸς ὁ ἔτερο πατρὶ, carnē nostrā sic assum-
psit, ut qui uerè, & essentialiter, & ab eterno
Deus erat, citra mutationem aut conuersionem ul-
lam, homo in tempore factus sit. Id opus longè ma-
ius creatione, nulla uel hominum uel angelorum sa-
pientia comprehendere penitus potest, ac angeli potius ipsi, in hoc my-
sterium quam maximè intentis oculis intuentur, cum stupore admirantes
duarum dissimilimarum naturarū copulationem in Christo θεωροῦντες.
Sed cum initia huius sapientiæ in hac uita discenda, & aliquomodo
magnitudo huius operis consideranda sit, ut immensitatem amoris diuini
quomodocunq; afficiamus, & nos ad seriam inuocationem et gratiarum
actionem erga Deum exuscitemus, sæpe de hoc mirando fœdere duarum
naturarum singulos cogitare necesse est. Idq; ardentiori studio pios face-
re decet hoc ipso tempore, quo Ecclesia totius orbis Christiani, memo-
riam natiuitatis Christi in his terris celebrat.

A 2

Ego

Ego quidem quoties de hoc mysterio cogito, ardentè à Deo petere so-
leo, ut quoniam ex ore infantum & lactentium laudem sibi uult perficere,
suo spiritu meum quoq; animum infantilem sic regat, ut uel aliquomodo
magnitudinem huius inenarrabilis operis diuini aestimare, eiq; in hac uita
& tota aeternitate gratias agere possim, quòd tanta misericordia & a-
more complexus sit genus humanum, etiam post lapsum tristissimum, ut
decretum fecerit de filio mittendo in carnem nostram, ut & similis nobis
per omnia fieret excepto peccato, & in carne à nobis assumpta poenam
pro nobis persolueret.

Sepè etiam ad magnitudinem tanti operis quomodocunq; aestimandam,
hac puerili manuuctione uti soleo, ut meipsum & alios homines aspi-
ciens cum seria admiratione cogitem, quàm nulla sit prorsus collatio ho-
minis, non modò si cum Deo conditore comparatur, sed etiam si ad præci-
puas mundi partes conferatur, sic enim fieri in animo meo sentio ut tantò
magis admirari incipiam, quòd tantilla hominù natura unita atq; copula-
ta sit cū natura dissimilima, cui prorsus est *ἀοικία* *ἰσότης*, seu cum qua
nullam omnino proportionem habere potest.

Etenim cum terrenum hunc globum aut mente considero, aut in tabu-
lis pictis contemplor, tantam terræ magnitudinem esse reperio, ut homo,
si cum orbe terreno conferatur, tot marium, fluminum, sylvarum, mona-
tium, uallium, urbium, regionum, prouinciarum, regnorum amplitudi-
nem complectente, uix rationem aliquam sensibilibs proportionis habere
uideatur.

Iam uerò cum terram ipsam cum cælo extremo confero, multò magis
hunc ingentem terræ globum, ad illam inestimabilem cæli magnitudinem
collatum, puncti rationem habere animaduerto, cuius pars nulla est. Nam
si uera sunt, quæ Mathematici certissimis demonstrationibus tradunt, etiam
minimæ stellulæ in firmamento, quantumuis propter summam altitudinem
uix minimis faculis, aut scintillis æquales uideantur, multis tamen modis
grandiores sunt globo terreno: Et sol, cuius tam uastum corpus, exiguam,
id est, pedalis disci magnitudinem nobis in medio mundi habitantibus o-
stendit, uniuersam terram, quæ nobis uidetur uastissima, magnitudine sua
ita uincit, ut centies sexagies sexies maior sit tota terra, hoc est, ut cen-
tum sexaginta sex terreni globi in unam molem conflati, uix unico corpo-
ris solaris amplitudinem æquare possint.

Ad totam uerò cœli extremi uastitatem & amplitudinem collata terra, nullius magnitudinis esse estimatur, & ut punctum, omni longitudine, latitudine, & profunditate carere perhibetur.

Quòd si ad cœli circumflexum, puncti rationem terra obtinet, & ad hanc ipsam terram hominum natura collata, uix uermiculi alicuius tenuissimæ speciem habet, quænam hominis, ad extremi illius cœli omnia ambientis amplitudinem collati, proportio esse potest? Quæquam uerò laudatur ab eruditis Plinij dictum: Hic mundus finitus, infinito similis est, propterea quòd nullo sensu incredibilem illam cœli magnitudinem comprehendere possumus, tamen sine ulla dubitatione uerissimum est, et apud omnes sanos extra controuersiam positum, nullam rationem esse totius machinæ mundi, atq; illius, ut sensibus nostris apparet, immense molis atq; amplitudinis extremi cœli, si ad infinitissimam immensitatem essentia ac maiestatis diuina conferatur. Quæ potest enim finiti, quantumcunq; magnitudine, & uastitate amplissima emineat, si tamen certis metis ac terminis inclusum esse intelligatur, proportio esse ad infinitum, cuius neq; initium, neq; medium, neq; finis ullus reperiri potest? aut quæ creaturæ collatio institui potest, cum creatore, qui cum solus sit immensus atq; infinitus, omnia alia à se creata disposuit in mensura, & numero, & ponderare, quiq; pugillo suo aquas, & cœlos palmo dimensus est, & trium digitorum mensura puluerem terræ continuit, et ponderauit in trutina montes, & colles in libra, quemadmodum scriptura loquitur.

Quis igitur non uelut attonitus obstupescat, quòd immensa atq; infinita, & prorsus incomprehensibilis illa maiestas diuina, tam prope sibi adiungit tantillam hominum naturam, ut filius Dei per quem omnia facta sunt, non hominis modò sed infantuli, sed Embryonis quoq; tenerini massam sibi uniat, Magna sanè dignitas humana nature fuit, quòd ab initio illam Deus ad imaginem suam candidam tanto amore & cura complecti uoluit, ut terram, & cætera Elementa, ac imprimis stellas, tam grandia corpora, tam aptè collocata, tanta pulchritudine exornata, in usus multiplices solius hominis præcipue, creauit, tanta uirium uarietate distinxit, & quotidie fouet ac sustentat ad eiusdem hominis usum, cuius tamen tanta est pusillitas, ad illa immensa corpora collata, ut ne pusilli quidem alicuius modum æquare uideatur.

Hanc tantam dignitatem, cum homini, mox ab illius creatione inuide-

ret Diabolus qui egre ferebat tam exilem creaturam ex puluere terre es-
ducta, ita condi, ut angelos summis donis ornatos equaret, & cum ipso
ministerio suo destinatos, tum omnes ceteras creaturas usui suo seruient-
es haberet, partim superbia, partim inuidia motus, posteaquam de-
scisset à Deo: & semetipsum in æternum exitum precipitauit, et homi-
nem ad lapsum tristissimum impulit.

At uerò longè maior est bonitas & φιλοφροσύνη Dei quæ in repa-
ratione hominis sese exeruit. Quod enim testimonium amoris Dei erga
genus humanum, aut quod argumentum dignitatis nature humanæ excel-
lentius cogitari potest, quàm quòd intercedente filio Dei, ad eò non perire
genus humanum Deus uoluit, ut ad eius quoq; restitutionem decretum fe-
cerit, de filio mittendo ad assumendam humanam naturam: Quod decre-
tum in prima promissione patefactum: tandem anno mundi ter nullissimo,
nongentesimo, sexagesimo secundo impletum est cum filius Dei propter nos
homines & propter nostram salutem descendit de cælis, & homo factus
est. O ingentem humilitatem filij Dei, qui cum sit Iehoua, Deus in excel-
sis, aspiciere tamen nos in forma hominis dignatus est. O admirabile uerò
commercium, ut pie Ecclesia hoc tempore canit quo creator generis hu-
mani, mortale corpus assumens, ex uirgine nasci dignatus est, & procel-
dens sine uirili semine largitus est nobis suam Deitatem.

Auget uerò tanti mysterij magnitudinem, modus ipse assumptionis hu-
manæ nature, quem etsi fatetur Ecclesia ἀπέκρυτον & imperscrutabilem
esse: tamen quantum in uerbo Dei reuelatus est, considerandū pijs pro-
ponit, ut fidem ac confessionem nostram segregemus ab ululatus & bla-
sphemijs hereticorum, quibus ueritatem de hoc articulo patefactam diui-
nitus Diabolus, ut per organa sua, oppugnare aut labefactare omnib; tem-
poribus conatus est. Assumpsit enim filius Dei naturam humanam in ute-
ro uirginis Mariæ, integram, corpus & animam, sine peccato quidem,
sed habentem proprietates naturales omnes, animæ & corporis, omnes
dimensiones, uires, appetitiones, sensibiles qualitates, deniq; actiones om-
nes nature humane proprias, & præterea eas quoq; infirmitates, quæ
sunt pœnæ, non peccata, uidelicet, naturam humanam passibilem & mor-
talem, sentientem dolores, & alios affectus sed ordinatos.

Hanc igitur naturam humanam assumpsit non solum inseparabiliter,
sed ita, ut λόγος, qui est essentialiter Deus, assumens humanam natu-
ram,

ram, & natura assumpta sint unum ὁμοούσιον, seu una persona. Habitat enim in Christo nato ex uirgine, omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, non secundum spiritus sancti gratiam, sed secundum unionem hypostaticam. Nec sunt in eum effusa tantum dona diuina, ut in alios sanctos, nec habet tantum, ut apud Athanasium Apollinarij sectator argumentatur, corpus diuinis actionibus illustratum, sed hæc Persona, quæ est essentialiter Deus ὁμοούσιος patri, propriam sibi facit humanam naturam, & quidem per Oeconomiam seu dispensationem Unionis.

Est autem persona una est, duabus naturis inseparabiliter vnitis, secundum hypostasin, tamen nature vnite essentialem non modo substantiæ sed etiam proprietatum differentiam retinent, citra confusionem aut commixtionem. Manet enim perpetuum discrimen in uia eademque persona Christi, inter creatorem & creaturam, inter infinitam naturam & finitam, inter inuisibilem atque incircumscriptam, & uisibilem ac circumscriptam: Manent & ceteræ proprietates nature utriusque, & uoluntates & actiones in Christo distinctæ, neque tamen hæc naturarum, proprietatum, uoluntatum & actionum distinctio, dirimit aut diuellit Unionem.

Nec uero glorificatio post resurrectionem, aut post ascensionem in cælum aboleuit humanam naturam, etsi mortalis, & ijs obnoxia esse instrumentibus desit, quæ aderant antè, & accessit prærogatiua donorum, lucis, sapientiæ, potentiæ, & gloriæ incomprehensibilis, longè antecellens omnium creaturarum dona. Ipse enim Christus euidenter ac disertè discipulos, ad ueri sui corporis demonstrationem, uidentum ac contractandum se sistit, & à corporea natura spiritualem separat, quæ carnem & ossa non habet, & idem confirmat angelus. Ideoque illam ipsam naturam humanam semel assumptam, nunquam à filio Dei depositam esse credit Ecclesia, eandemque à mortuis resuscitatam, confitetur euectam esse in cælum uisibiliter, ubi Christus caput electorum iam est ad dexteram Dei, hoc est, ubi exaltatus in regno & sacerdotio tenet omnipotentem gubernationem cum eterno patre, sic ut maneat rex & sacerdos in carne assumpta & glorificata, & assidue intercedat pro nobis, colligat, regat, seruet, protegat Ecclesiam in genere humano, & in altera uita monstrat beatissimum patrem in clara luce immediatè, ad quam post uniuersale iudicium adducet electos omnes, corporibus suis conformes ipsius glorioso corpori, ut fruantur cum ipso conspectu & consuetudine Dei, in luce & lætitiæ eternæ.

na. Quae consolatio summa in hac erumosa uita, & spei nostrae terminus & ultima quasi meta est ad quam tendimus.

Hoc modo, cum non solum puerili illi manu ductione usus, de infinita dissimilitudine & ἀσυνυερεσία, naturae diuinae & humanae cogito, sed cum modum quoque copulationis utriusque naturae in unam personam, absque confusione & separatione naturarum, & absque omni abolitione uel substantiae uel proprietatum humanae naturae, sicut orthodoxa Ecclesia omnium temporum, secundum normam scripturae sacrae, credit ac professsa est, attentè mecum considero, et, nisi opus tam arcanum perspicere non possum, admiratione tamen accendi animum meum sentio, ut cum Dauid saepe exclamam: Quid est homo, quod memor es eius, aut filius hominis quod uisitas eum?

Omitto cetera argumenta, quae magnitudinem huius mirandi operis diuini ostendunt. Haec uero quae recitauì haecenus, partim ex pusillitate, aut potius, ut sic loquar, nullitatis humanae naturae, si cum immensa maiestate diuina conferatur, consideratione, partim ex modo ipso assumptionis humanae naturae, quam seruatis cuiusque naturae proprietatibus, personam liter sibi atque inseparabiliter uniuìt filius Dei, desumpta, idèò commemorauì, ut me ipsum hac qualicumque, χαρὰ γοργία magis magisque ad suspirandum tantum mysterium excitarem, & alijs quos Deus excellentioribus ingenij & doctrinae dotibus instruxit, occasionem praebere, iuxta normam uerbi diuini attentius cogitandi de amplitudine & admirabilitate operis istius, de quo Apostolus scribit: ἐμολογῆσθε τὸ μέγα μυστήριον τοῦ θεοῦ ἐν εἰρήνῃ, ὃ θεὸς ἐφωσφόρωσεν ἐν σαρκί.

Cum autem de ipsa unione hypostatica duarum in Christo naturarum, & de causis tam mirandi foederis notam atque usitatam Ecclesiae orthodoxae doctrinam repetiuerim in ea Oratione, qua in festo Natalitiorum Christi in Academia Marpurgensi nuper recitauì, ut laudatissimi instituti ἑταίροι ἐσσην, quo unà mecum facultas Theologica & senatus huius inclitae Academiae uoluit, ut post hac in solennibus festis Orationes scholasticae habeantur, congruentes cum ea parte doctrinae, quae in Ecclesiae & templis sonat: non ad alios potius Patronos, quam ad uestras inclitae Celsitudines, Illustrissimi Principes, hac meae ἀπαρχῆς χάρις seu primitias mittere, ac uestris Celsitudinibus consecrare uolui, non solum ut exaret reuerentiae

grate uoluntate, pro beneficijs illustrissimæ munificentia uestræ, plurimis & maximis, quibus afficior subinde à Celsitudinibus uestris, & reuerentia atq; obseruantia meæ Inclyt. Celsitud. V. publicum testimonium, sed ut Illustriss: uestrarum Celsitud. atq; authoritatis uestræ patrocinio hæc qualiscunq; nostra Oratio commendaretur atq; frueretur cum constet Inclytas Vest. Celsitud. pro excellenti uestra pietate & sapientia rectè intelligere fundamentum doctrinæ de incarnatione filij Dei, quo nititur uniuersa salus nostra: & laudatissimæ memoriæ Inclyti Parentis Vestri, Principis Herois fortissimi, D. D. Philippi Landgrauij Hassiæ, Domini mei Clementissimi cuius memoria sit in benedictione, quem honoris causa nomino iam exemplo, operam dedisse hæcenus serio, ut puritas doctrinæ de hoc tanto mysterio sine fermento humanarum opinionum ac traditionum in uestra schola & Ecclesijs retineretur: Quæ cum sit Ecclesiæ Catholicæ atq; orthodoxæ omnium temporum fides & confessio, tam religiosa fide, inter tot hæreticorum certamina & tam sanctè inuolantèq; conseruata & propagata, non dubium est, Illustriss. Vestras Celsitudines quoq; operam daturas esse, ut purè ac incontaminatè ad posteritatem conseruetur, & transmittatur. Ideo etiam libentius hanc Orationem ad Illustriss: Celsitudines uestras misi, quòd cum in Ecclesia usitatum sit ordiri annum nouum, ab eo tempore, quo $\Upsilon\epsilon\upsilon\delta\lambda\alpha$ filij Dei celebratur, ipsa dedicatio opportunitatem non ingrati mihi offerri uisa est, repetendi ea uota ac preces, quibus Inclytis uestris Celsitudinibus, cum hanc Orationem recitarem, uniuersus cætus auditorum nostrorum, felicia auspicia, amsequenti, una mecum precatus est.

Refert Tertullianus grauis scriptor, Christianos olim pro Imp. licet Ethnicis, uota ad Deum fecisse in publicis congressibus. Nos, inquit, pro salute Imperatorum Deum inuocamus æternum, Deum uerum, & Deum uiuum, quem & ipsi Imperatores propitium sibi præter ceteros malunt. Precamur etiam omnibus Imperatoribus, uitam proliexam, imperium securum, donum tutam, exercitus fortes, senatum fidentem, populum probum, orbem quietum.

Hæc uota cum multo magis pro pio & Christiano Magistratu facienda sint, Equidem & uestris illustrissimis Celsitudinibus, sub initium huius anni eadem toto pectore precor & opto, & in assiduis ac quotidianis meis precibus à Deo petere nunquam desinam.

Vestras autem Illustrissimas Celsitudines, reuerenter et cum debita obseruantia oro, ut & Orationem ipsam perlegere, & defensionem atque patrocinium ueræ doctrinæ, quemadmodum summa cum approbatione priorum omnium hactenus facere soliti estis, deinceps quoque prestare, & hanc meam compellationem ex animo Illustriss: Vestrarum Celsitudinum studiosissimo profectam in optimam partem accipere, ac me unâ cum summijs meis V. Celsitud. unice deditum, clementissimæ protectionis ac promotionis fauore ac curæ paternæ commendatum habere dignemini. Bene & feliciter nalete, Incliti & Illustriss: Principes, Domini Clementissimi, unâ cum illustrissimis coniugibus ac liberis Dominis & Dominabus, Clementiss: mihi omni subiectissimæ studij obseruantia colendis, Consiliarijsq; Vestris Celsitud. addictissimis, Deo propicio etiam atq; etiam meis precibus commendati, Per scriptum Marburgi in ferijs natalitijs Christi, inchoantibus annum postremi temporis 1578. Qui annus ut sit faustus, felix, fecundus, tranquillus, & salutaris, Ecclesie Reip. & Oeconomij, eò magis atq; ardentius precari pios omnes decet, quò maiora pericula orbi uniuerso impendere tam terribilia ostenta passim portendunt.

Strenui, Nobiles, antiquitate &

SPLENDORE NATALIVM IN-
SIGNES, VIRTUTE SAPIENTIA, ERVDI-
 tione, dignitate, grauitate, & autoritate eximij & excellentes, Domine
 Proprinceps, Domine Praefes summi dicasterij, Domini Consiliarij, Do-
 mine Procancellarie scholae huius publicae, Domine uice Rector, Reue-
 rendi, spectabiles, clarissimi & doctissimi domini Decani, Doctores, Pro-
 fessores atq; Magistri: patroni, praepceptores & amici obseruandi & ca-
 rissimi: uosq; iuuenes & adoloscensentes nobiles & ingenui, pietate
 modestia, industriaq; & discendi assiduitate, nobis
 unice commendati, &c.

*Motus cele-
 stes ad desig-
 nandam & di-
 stinguenda se-
 riem temporu
 ordinati.
 Patefactiones
 diuinae distim-
 ptis temporis
 bui factae.
 Certa festa a
 Deo in uetere
 testamento im-
 stituta sunt.*

On solum Coelestium corporum mo-
 tus ita conditi sunt, ut seruiant distin-
 ctioni temporum: Sed etiam patefa-
 ctionum diuinarum series sic distribu-
 ta est, ut res omnium maximae, quae in
 Ecclesia gestae sunt, ad certa temporu
 interualla congruant, Voluit autem & Deus ipse, me-
 moriam operum suoru tali potissimum ratione in Ec-
 clesia conseruari ac propagari, ut certos ac solennes
 dies festiuitatum publicarum expressa lege sanxerit,
 quibus in coetu populi conuocati ad locum tabernacu-
 li seu templi, recordatio ac celebratio fieret publica be-
 neficiorum Dei, quae patrum memoria in gentem Israe-
 liticam, quam ceu peculium ex omnibus orbis in celis
 sibi

sibi delegerat, collata essent. Sic enim Paschatis, sic Pentecostes, sic tabernaculorum festum mandato diuino institutum inter Iudæos atq; sancitum fuit, vt beneficium mirandæ liberationis ex Ægypto, datæ legis & constitutæ politicæ Mosaicæ: denicq; & nutritionis ac defensionis in deserto, & introductionis in terram Canaan quotannis lætitiâ ac festiuitate publica celebraretur.

Hunc morem imitata Ecclesia noui testamenti, præcipuas partes historię de Christo in certa temporum interualla sic distribuit, vt statis ac solennibus festis, congruentibus ad tempora singulorum factorum, memoriam celebret natiuitatis, passionis, mortis, resurrectionis, ascensionis Christi in cœlum, & manifestæ effusionis Spiritus sancti, quæ testimonium fuit visibile atq; ad eod initium noui regni Christi, propagandi ministerio Euangelij in totum orbem terrarum.

Et si autem prophani aliqui derident hanc Ecclesię consuetudinem, qua certis quasi momentis temporum, ordo festorum distinguitur, & arguti disputant, Christianos non esse alligatos ad dierum certorum obseruationem, & Sabbatum in nouo testamento perpetuum agendum esse: Tamen, certo statuamus vtilem hanc Pædagogiam esse, non solum ætati puerili, sed etiam adultis ac senibus, si remota superstitione seruentur hi ritus, quibus maximarum rerum memoria festis publicis veluti insignitur ac sensibus ipsis subijcitur, ijs nimirum temporibus, quibus illæ propter salutem vniuersi generis humani olim fuerunt exhibitæ.

Sunt enim festa eiusmodi, ceu Calendaria, seu festorum

*Certos feriatu
dies in nouo
testamento cō
stituit primiti
ua Ecclesia.*

*Remota super
stitione nō esse
reiciendū. or
dinem ex di
stributionem
festorum.*

Triples usus festorum instat, quibus monemur, quo tempore singula
festorum in ec- acciderint, quæ historia Evangelica de Christo Ema-
clesia. nuele & seruatore nostro vnico commemorat. Dein-
 de ceu tessaræ quædam militares, & Insignia Christia-
 norum sunt, quibus non voce solùm, sed gestu etiam
 ipso foris edunt singuli confessionem suam de perfe-
 na, & beneficijs Christi, & hac sese ab omnibus sectis,
 alienis à societate veræ Ecclesiæ, sciungunt ac separant.
 Postremo vt tubæ clangore suo milites in castris com-
 morantes officij sui admonent, sic festorum solennita-
 tes animos piorum exuscitant ad gratiarum actionem
 erga Deum, eiusdemq; inuocationem: Quam non du-
 bium est ardentior fieri tunc, cum & temporis ra-
 tio, & festiuitatum solennis celebratio, beneficia diu-
 na, tum externis sensibus, tum etiam mentibus ipsis for-
 tius atq; altius imprimunt.

Propter has igitur & similes causas, cum haud du-
 bie pium ac vtile sit, conseruare in Ecclesia ordinem
 festorum, graui autoritate à maioribus nostris sancitum ac traditum: Iure ac merito in multis Academijs
Laudabilis cõ rectè constitutis, vsu moribusq; receptum esse iudico,
suetudo ut in vt cum scholæ præcipua pars sint Ecclesiæ Dei, in sin-
dieb; festis e- gulis festis Orationes scholasticæ habeantur, quæ cum
tiam in scho- doctrina & confessione publica Ecclesiæ, scholarum
lis publicis ha- beantur ora-
beantur ora- tiones. quocq; vocem congruere testentur. Hanc ve-
tiones.

Causa propter ro laudabilem consuetudinem, quocq; in hanc Acade-
quæ recitetur miam inelytam introducendam esse putauit & decre-
à me hæc o- uit vnà meū facultas Theologica & totus senatus Aca-
ratio. demicus vt posthac in solennibus festorum congressi-
 bus ab vno ex Theologis recitetur oratio, complectens
 partem

partem aliquam doctrina quæ in festis singulis in ecclesia proponitur. Non grauatim in me hoc onus recepi, vt initium huius honestissimi moris facerem, tum, quia Deo iuuante, totum me Theologiæ studijs tradere, & quasi, consecrare, & viua voce aliquando in ecclesia docere, & veritatis cœlestis propagationem adiuuare sedulo per omnem vitam meam constitutum, vt in hac mei muneris, quod nunc publicè fungor, administratione, alios quoq; ad amanda & colenda hæc pia exercitia, meo exemplo inuitarem atq; allicerem.

Quanquam enim ingenij mei tenuitatem, verè ac non simulate agnosco, & quod hoc amplissimo confes-
su dignum sit, haud facile in medium me proferre posse intelligo: tamen, cum in magnis rebus etiam voluisse satis sit, & de rebus bonis, omnis honesta sit oratio: nõ dubitavi vos, pro pietate & candore vestro, eadem benignitate nunc quoq; qualicunq; Oratione me illa exponentem, quæ à præceptoribus meis, de admirando incarnationis filij Dei mysterio, in ihs, vbi versatus sum antea, scholis didici, & quæ in hac etiam inçlyta schola hæctenus semper proposita fuere, audituros esse, qua nuper de fontibus legum ex Decalogo balbutienti ore differentem, benigne patienterq; audire dignati estis.

Initio autem, quod & instituti, & temporis huius ratio, & pietas postulat, æternum patrem Domini ac liberatoris nostri Iesu Christi toto pectore precor, vt & instituto huic nostro clementer benedicat, & quem nunc inchoamus Annum à natali Christi millesimum, quingen-

*Precatio ad
Deum profes-
sori ac fausto
cursu anni.*

quingentesimum, septuagesimum octauum, vniuersæ
Ecclesiæ & reipub. Christianæ, & huic scholæ nostræ
faustum, & felicem, & salutarem esse velit.

Cumq̃ subditorum salus nitatur præcipuè incolumi-
tate gubernatorum, imprimis Deum oro, vt Illu-
striss: Principibus ac Dominis Dominis, Domino Gu-
lielmo & Domino Ludouico fratribus, Landgrauijs
Hassia, Dominis nostris Clementiss: qui sunt benignis-
simi patres patriæ, & huius scholæ nutritij beneficen-
tissimi, Deinde Dominis Consiliarijs omnibus Domi-
nis Professoribus, Doctoribus, Magistris, Nobilibus &
Studiosis, auspiciū noui anni prosperum concedat, &
vitam, valetudinem, gubernationem conditionem ac
fortunam, longæuam, integram, tranquillam ac floren-
tiam largiatur.

Post hæc pia vota, ad quæ non dubito vos quoque
preces vestras int̃imis gemitibus adiungere, ad ea dein-
ceps accedam, quæ præcipuè in hac Oratione proposi-
ta mihi esse debere intelligo: Quæ vt sine fastidio &
morositate audiatis, reuerenter à vobis vniuersis & sin-
gulis peto.

Propositio seu
status Orationis.

Nam ex varietate rerum immensa, quas doctrina
huius festi complectitur, de duabus saltē partibus ar-
ticuli omnium maximi de incarnatione Domini ac li-
beratoris nostri Iesu Christi, quem hoc tempore Ecce-
lesia meditandum nobis proponit, dicere instituiam: Pri-
mum quidem, De ipsa vnione hypostatica, seu de ar-
cana illa & personali atque inseparabili copulatione
duarum naturarum in Christo: Deinde de causis, cur
filius Dei massam naturæ nostræ tam mirando & im-
percu-

perscrutabili scedere sibi coniunxerit. Nec verò de

duabus in Christo naturis, & earum admiranda copu-
latione, quicquam dici potest grauius, aut neruosi-
quam quòd Iohannes Euangelista & Apóstolus pau-
eis quidem verbis, sed diuina & inexhausta sapientia,
& maiestate orationis ineffabili de hoc mysterio dixit,

inquiens: Verbum caro factum est. Horū verborum
maiestatem nullius hominis sapientia aut eloquentia
assequi, & enarrare pro dignitate potest: sed multo
magis res ipsa, quæ in hoc breui aphorismo continen-
tur, omnem cogitationem & eloquentiam superant,
quas in hac quidem vita suspicere ac venerari nos ma-
gis, quam curiose perscrutari decet. Verùm initia ta-
men sapientia huius utcunq; pia meditatione cogitari-
da, & pondera singularum vocum diligenter experi-
enda sunt, cum verissimum sit, quod de hoc ipso my-
sterio Nazianzenus scripsit: admiratione huius scede-
ris accendi pectora, etiam si penitus perspicere opus tam
arcanum non possit.

Primum igitur de naturis singulis in Christo cogi-
temus, quas appellatione τῷ λόγῳ seu Verbi, & Carnis
describere voluit Apóstolus. Significat autem citra vll-
iam dubitationem λόγῳ seu Verbum personam filij
Dei, quæ verè & ab æterno ὑφ' ἑαυτοῦ est distinctum
à patre, & tamen ὑμοούσιον patri. Id euidenter de-
monstrat concio proposita in exordio Euangelij Io-
hannis, in quo magna voce asseuerat Apóstolus: In
principio erat Verbum, & verbum erat apud Deum,
& Deus erat Verbum: Hoc erat in principio apud Deum.
Deinde cum miranda eius opera recenseret, ut quòd mun-

*Prima pars
orationis de
duabus natu-
ris earumq;
unione.*

*Declaratio di-
cti Iohannis ver-
bum caro factum est.*

*Quid Ioh. in-
telligat uoce
τῷ λόγῳ.*

ditus per λόγῳ factus est, quod humano generi post lapsum vita & lux per eum restituta est, quod omnibus temporibus in mundo, imprimisq; in Ecclesia presentiae suae testimonia edidit.

*Hereses quae
oppugnant
diuinitatem
Christi.*

Haec cum ante incarnationem de λόγῳ affirmet Apostolus, necesse est λόγῳ intelligi non de cogitatione seu decreto in mente patris, aut de voce transeunte, seu promulgatione editae promissionis, ut astuti quidam & impij olim contenderunt Samosatenus & Photinus, & recens Seruetus, sed de λόγῳ subsistente, seu ἰσοπαρεῖον, cui cum omnes proprietates veri Dei, & quidem expressa Dei appellatio, attribuantur, necesse est falsum & impium esse dogma Arrii, qui negabat λόγῳ esse personam aeternam, quae sit verè ac natura Deus: Cumq; hic ipse λόγῳ in eadem narratione Iohannis, aliquoties tum filius patris, tum vnigenitus nominetur, necesse est hanc personam à patre distinctam esse; contra Sabellij imaginationes, qui confundebat personas diuinitatis inter sese, vel potius vnam eandemq; personam tribus appellationibus seu nominibus distinctam fingebat.

*Causae, quare
filius Dei λόγῳ
appellatur.*

Voluit autem hoc potius nomine, quam alijs appellationibus de Filio Dei, tum in toto exordio Euangelij sui, tum etiam in hoc aphorismo, quo incarnationem filij describit, uti Euangelista: Quia hoc ipsum nomen τοῦ λόγῳ antiquissimum est in scriptura, & ex prima ac vetustissima Moysis narratione sumptum: Deinde, quia vniuersa penè historia filij Dei hac voce comprehenditur, videlicet, & aeterna ipsius generatio ex essentia Patris, & opera eius praecipua, quibus in Ecclesia

clesia se inde vsq; ab initio patefecit, & quibus postea etiam efficax est in assumpta natura, deniq; quibus in tota aeternitate sese electis communicabit.

Est enim filius Dei integra & substantialis imago Patris genita à patre se intuentem ac cogitantem, sicut in nobis mens gignit λόγον, qui est imago rei cogitatae: Et per hanc imaginem suam substantialem, viuam, æqualem per omnia, & ὁμοούσιον, aeternus pater dicit decretum & totum ordinem creationis rerū omnium, & reparationis generis humani, deniq; omnia opera sua in creaturarum conseruatione, & Ecclesiae collectione, ac saluatione, per hoc verbum ὑπὲρ πάντων seu λόγον οὐρανόθεν administrat.

Uti igitur, quod ad essentiam attinet, ideo filius verbum seu λόγος nominatur, quia imago est aeterni patris non euanescentis, sed ὁμοούσιος patri, & ἰψισαυδύτης, & ut in Symbolo dicitur, lumen de lumine, in qua imagine integrè lucet tota essentia patris: Sic si ad opera eius respiciamus, meritò hoc nomen filio competit, quod nō solum initio efficax fuit ad res producendas ex nihilo, & viuificandas: sed etiam postea substantias rerum conditarum sustentat atq; conseruat: Et quod post tristem lapsum generis humani arcanum illud decretum de reconciliatione cum Deo, & restitutione iustitiae ac vitae aeternae, impetratum intercessore ac deprecatione sua, in qua spontè se obligauit ad si beatas pro genere humano ac persoluendas pœnas, ex sinu aeterni patris protulit, & per hoc verè lætissimum nuncium efficax fuit in animis primorum hominum, quos eripuit ex pauoribus, & ex sensu mortis aeternae, & læ-

*Descriptio
uniuersa pene
historia filij
Dei uoce λόγος
γρ̄ compræ
benditur.*

titiã ac vitam eis restituit. Sape etiam postea alloquitur est Patres ac Prophetas, subinde repetens & illustrans promissionem in Paradyso traditam, de saluandò genere humano, & de modo saluationis, ac tandem natus ex virgine, alloquitur ipse suum populum, explicat legem, exponit clarius promissiones, instituit publicum ministerium verbi, missis in vniuersum orbem terrarum ad omnes creaturas Apostolis.

In hac ipsa conuersatione inter homines, non tantum docendo, sed eo etiam declarat se recte ac conuenienter dici λόγος, quod virtutes suas præcipuas efficit dicendo, iubendo, vocando: vt cum verbo à se repellit Diabolos, cum verbo leprosos mundat, agrotos sanat, mortuos resuscitat, cum efficaciter verba vitæ ad suos loquitur, quæ sunt, vt ipse dicit, spiritus & vita, vel vt Petrus inquit, semen incorruptibile, & verbum Dei viuens.

Idem λόγος, ita se inuoluit, & quasi vestiuit verbo, vt extra id, nec inueniri, nec efficax esse velit. Itaque regnum & efficacia ipsius potissimum viget in verbo, cuius ministerium vt ipse primus instituit, Ita omnibus temporibus in Ecclesia tuetur & conseruat. Per hoc non modo foris nos alloquitur, sed intus etiam in animis credentium dicit consolationem, ostendit patrem, & effundit spiritum sanctum, qui regenerat, illuminat, viuificat, & sanctificat corda.

Nec verò Ecclesiam solum ipse alloquitur, sed vicissim Ecclesiæ Orator est ad patrem: Quia vt initio post lapsum, deprecatus est pro genere humano: Ita adhuc perpetuus est paracletus, orans seu interpellans pro

pro nobis apud patrem, & intercessione sua singulis electis meritum suum applicans.

Quid? quod in fine mundi hic ipse λόγος, efficaci voce sua, & potentia diuina mortuos in vitam e sepulcris reuocabit, & conuocato toto genere humano, ad iudicium, voce sua pronuntiabit sententiam de electis & condemnatis, & Ecclesiam electorum adducet ad patrem æternum: Et tunc erit verè λόγος, coràm monstrans nobis patrem, exponens consilium mirandum, & ordinem, & causas vniuersæ creationis, gubernationis rerum, redemptionis, & saluationis: & immediate nos perfundens sua luce, iustitia, & vita, vt tota natura nostra instaurata, perfectè ac integrè nos queque agnoscamus, prædicemus, & celebremus Deum in omni æternitate.

Hæc omnia, quæ vniuersam penè historiam filij Dei cõplectuntur, hac vnica appellatione το λόγος monere Iohannes voluit: Quæ quidem in omni inuocatione necesse est sæpè cogitari, vt consideremus, quo respectu discernatur persona filij à patre, & quæ sint opera ac beneficia filij Dei: Quibus ad veram animorum consolationem nihil dulcius cogitari potest.

Quod autem ad Carnis appellationem attinet, qua in hoc ipso, quem diximus, aphorismo Apostolus vsus est, sine omni dubitatione statuamus Carnem intelligendam esse de natura humana integra, habente corpus & animam rationalem, & omnes vires ac appetitiones naturæ humanæ proprias, vnâ cum infirmitatibus omnibus, quæ non sunt peccata, sed pœnæ. Idem enim hoc in loco carnem Apostolus nominauit, quod

Quid Ioann. uoce carnis designare uoluerit.

In promissionibus de Messia significatur appellatione
femini mulieris, femini Abrahæ, radicis Iessæ, filij &
germinis Davidis, fructus ventris & lumborum eius,
Quæ voces omnes naturam hominis integram descri-
bunt, vt rectè Theodoretus dixit.

Quare Ioann.
libentius uti-
tur vocabulo
carnis quàm
hominis.

Sed carnis potius, quàm hominis vocabulo vsus est
Apostolus, Quia euidentius hac voce exprimitur veri-
tas naturæ humanæ, ne quis corpus imaginarium putet
à verbo susceptū esse, vnde & in Epistola ad Hebræos
dicitur, Christum factum esse participem carnis & san-
guinis. Et Christus inquit, Spiritus carnem & ossa non
habet, sicut me videtis habere.

Præterea & imbecillitas ac mortalitas naturæ hu-
manæ, quæ totam excepto peccato Christus in se tran-
stulit, magna emphasi significat hoc vocabulo: Quia
vsitatum est prophetis, carnis appellatione vt, quoties
ingentem fragilitatem naturæ humanæ describunt, vt
cum apud Esaiam dicitur: Omnis caro sanum, & om-
nis gloria eius tanquam flos agri.

Hæreses quæ
oppugnarunt
veram huma-
nitatē Christi.

Pellatur igitur e medio Basilidis, Marcionis, Va-
lentini, & Manichæorum furor, qui aut aëreum quod-
dam corpus, aut essentiam cœlestis cuiusdam carnis
Christo tribuerunt: aut Christum *δοκίμα ἢ φαντασία*
hominem apparuisse commenti sunt, re ipsa singentes
humanam naturam in Christo spectrum aut Phantasia-
ma, seu laruam hominis, aut fallacem quandam spec-
ciem, oculos intuentium ludificantem fuisse: Quos re-
futans Ignatius martyr grauissimè dixit: si opinione
tantum, aut phantasia Christus homo factus est, inane
spectrum est totum opus redemptionis humanæ.

Reij

Reijciatur etiam Apollinaris delirium, quem Di-
meritæ secuti sunt, qui falso dixit, Loco animæ rationa-
lis fuisse in Christo diuinitatem: Ideoq; corpus & ani-
mam sensitivam ei tantum tribuit. Quem errorem re-
futans Damascenus præclare dixit: Deus verbum, qui
nos ab initio finxit, nihil eorum, quæ naturæ nostræ
implantauit, reliquit, sed omne assumpsit, corpus & a-
nimam intelligentem, & harum proprietates. Nam
homo sine his partibus constare non potest. Totus ve-
rò totum se assumpsit, & totus toti vnitus est, vt toti
salutem largiretur. Quod enim non assumptum est,
quomodo curari potuisset?

Iam verò cum de λόγῳ affirmat Iohannes, quod ca-
ro Factus sit, præcipua quadam diligentia considere-
mus, hoc ipso verbo ἐγένετο modum copulationis dua-
rum naturarum in Christo describi. Id autem semper
ex Paulo Apostolo declarauit pia & orthodoxa anti-
quitas, per vocem Assumendi.

Quid Iohannes
uelit per uocē,
Factum est.

Eamq; ex duob; illis Apostoli Pauli dictis mutuata
est, quorum prius ad Hebræos secundo capite legitur:
Non angelos sed Abrahæ semen Assumpsit. Alterum
ad Philipp. 2. extat: In quo de æterno Dei filio dicitur,
Quòd cum in forma Dei esset, id est vera præditus na-
tura diuina, & patri ὁμοίῳ, non rapuerit æqualita-
tem Dei, hoc est, non voluerit vti tempore missionis
sua omnipotētia diuina: sed exinaniuerit semetipsum,
id est, quieuerit ad tempus, & quasi occultauerit glo-
riam æternæ Deitatis suæ: Forma serui Assumpta, id
est, natura humana & omnibus proprietatibus huma-
næ naturæ, In qua vt seruus carens defensione, omnium
iniurijs

Vnde ortho-
doxa uetustas
sumpsit uer-
bū Assumendū

iniurijs & contumelijs fuit obnoxius factus in similitu-
dine hominum, id est, similis factus alijs hominibus,
passibilis, & mortalis, sed sine peccato, & habitu inuen-
tus vt homo, id est, sensibus & affectibus, fame, siti, gau-
dio, tristitia, misericordia, lachrymis, ira, indignatione,
vt in hac ingenti & ineffabili humilitione obediens
fieret patri usq; ad mortem, mortem autem crucis.

Conciliatio di-
etorum Ioan.
& et ad Phil. 2.

Hic pie ac sapienter animaduertit orthodoxa vetu-
stas, idem vtrobiq; significari, cum Iohannes inquit:
Verbum caro factum est: & cum Paulus ait: Qui in
forma Dei erat, assumpsit serui formam.

Recte enim formam Dei interpretata est antiqui-
tas de essentia & potentia diuina. Formam vero serui,
de natura humana, habente oēs vires & appetitiones na-
turæ proprias, & ordinatas, intellexit, sicut vel ex hoc
vno Athanasij dicto constat: Forma serui est tota hu-
manitas, sicut forma Dei est tota diuinitas. Quod verò
obscurius dici videbatur a Iohanne per verbum ἐγένετο,
id aliquantò clariùs exprimi à Paulo Apostolo iudica-
uit, vocabulo assumendi. Atq; hac quidem voce de my-
sterio incarnationis, frequentissimè vsa est antiquitas,
cum magnam diligentiam ac circumspectionem in de-
ligendis phrasibus ac formis loquendi, propter hæreti-
corū certamina adhibere cogeret. Sape autē & vnien-
di vocabulo vsa est vetustas, vt ex antiquissimo in Ec-
clesia scriptore Irenæo apparet & Iustino Martyre.

Hereses que
oppugnarunt
uerandōstri-
nam de incar-
natione filij
Dei.

Prudenter enim hæreticorum insidiæ cauendæ fue-
runt, quorum aliqui sic intellexerunt vocem ἐγένετο, vt
dicerent, verbum antea non fuisse ὑφ' ἑαυτοῦ, sed
tunc primū cœpisse, cum formaretur caro in vtero
Marię

Marix virginis, vt olim Samofatenus & Photinus, & nunc Antitrinitarij horribili furore contendunt.

Alij verò diuinam naturam $\tau\omega\ \lambda\acute{o}\gamma\omicron\varsigma$ in incarnatione defijisse, & in naturam humanam mutatam & conuersam esse sinxerunt, propemodum vt dicimus aquam factam esse vinum in nuptijs Cana, id est, substantiam aquæ in substantiam vini mutatam esse, quemadmodum Arrianos nonnullos sensisse constat.

Quidam verò & humanam naturam annihilatam & à diuina absorptam esse sinxerunt, vt cum paucis aquæ guttulis in ignem effusis absorbetur aqua à flamma, & consumitur: Quod Eutyichis fuisse dogma apparet, cuius sectatores Monotheletæ fuerunt, qui, vt errorem magis tegerent, essentiam quidem ipsam carnis non mutatam esse dixerunt, sed carnem tamen omnibus in sese Deitatis proprietatibus receptis, exornatam fuisse comminifcentes, atq; idiomaticum, voluntatum, & actionum vtriusq; naturæ confusionem fingentes, prout, vt nunc Schvuenckfeldiani faciunt, frustra de veritate vtriusq; naturæ in Christo gloriati sunt.

Nonnulli etiam somniârunt, (vt ex decretis veteris Ecclesiæ contra Eutyichianos, quorum varia genera & sectæ fuerunt, videre licet,) ex commixtione duarum naturarum aliam quandam tertiam extitisse naturam, vt cum in Physicis ex mixtione diuersarum, specierum, nouum aliquod corpus compositum enascitur: Aut certè, vt in Petro, aut alio quouis homine, anima & corpus sic concurrunt, vt compositum tale emergat, quod nec anima, nec corpus est, sed tertia quadam *ovola*, quæ nouam subsistendi rationem, atq;

ad eò vnicam hōminis tanquā tōtius seu cōpositi ap-
pellationem habet : sic personā Christi imaginati sunt
ex duabus naturis compositam esse, vt per se filius Dei
non sit persona, necq̄ persona manserit, sed perfectio-
nem demūm ex natura humana tanquam parte com-
positi acceperit.

Deniq̄ non defuerunt, qui, vt Nestorius, & huius
similes, τὸν λόγον dixerunt, tantūm per auxilium seu as-
sistentiam carnī seu homini, veluti comitem separabilem
adiunctum fuisse: aut certē, quemadmodum vir &
vxor vna caro fieri dicuntur, aut sicut sancti dicuntur
templa, & domicilia & organa Dei esse.

Quomodo or-
thodoxa ue-
rustas aduer-
sus hereticos
uerba Ioan-
nē declaras.

Aduersus has falsas & impias imaginationes vnani-
mi consensu Ecclesia orthodoxa omnium temporum
prudenter verbum ἐγένετο declarauit, per duas illas vo-
ces assumendi, & vniendi, vt ostenderet neque cō-
pisse primum τὸν λόγον in incarnatione, necq̄ in carnem
cōuersum esse, necq̄ ex λόγῳ & carne tale compositum
extitisse, quod neutrius naturæ appellationem retineat,
necq̄ carnem absorptam esse, aut exæquatam τῷ λόγῳ,
necq̄ hospitium tantum τῷ λόγῳ præbuisse, vt in cate-
ris sanctis λόγῳ inhabitat, & in eis est efficax: sed per-
sonam filij Dei, quæ ab æterno integrū ἰφιστάμενον fuit,
sine vlla sui mutatione, id quod erat, permanuisse, & ci-
tra substantiæ, aut proprietatum carnis abolitionem, in
sux personæ vnitatem ita sibi adiunxisse seu copulasse
naturam humanam integram, vt ipsa quidem humanitas
persona non sit, necq̄ personæ filij Dei perfectio-
nem aliquam attulerit, sed ab ipsa filij persona susten-
tetur, ab eaq̄ ceu dependeat.

Atq̄

Atq; ideo & vnionem hypostaticam seu personalem nominauit vetustas hanc mirandam duarum naturarum in Christo copulationem eamq; definitiuit nec transmutationem esse, nec confusionem naturarum, aut proprietatum, aut actionum inter sese: neq; etiam separabilem aliquam coniunctionem, aut modum inhabitationis, qualis est vel in genere in omnibus creaturis, vel in specie, in sanctis aut beatis hominibus vel angelis: sed copulationem ineffabilem, qua $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ qui est secunda persona diuinitatis, massam certam ex genere humano in utero virginis à Spiritu sancto sanctificatam assumit, & sibi copulat non solum inseparabiliter, sed etiam secundum hypostasin, sic vt vnum sit ac maneat $\epsilon\pi\iota\sigma\acute{\alpha}\mu\lambda\omicron\upsilon\sigma\iota$ seu vnica persona, filij Dei, seu verbi propria, quæ humanam naturam assumptam gestet ac sustentet, in eaq; tota luceat, vnaquaq; tamen natura, $\tau\omicron\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ & carnis, essentiam suam, & proprietates, & voluntatem, & actiones proprias atq; distinctas perpetuo retinente ac conseruante.

Quid significet unio Hypostatica, seu quid sit unio personalis.

Hoc sanè modo neq; duos Christos, neque duas in Christo personas, nec duos filios, alterum Dei, alterum Mariæ virginis agnoscit orthodoxa Ecclesia, sed vnã tantum personam, vnum filium, vnum Christum fatetur, qui verus Deus, & verus homo est, Deus ante sæcula genitus ex substantia patris, nouissimis verò diebus propter nostram salutem homo natus ex matris substantia, perfectus in diuinitate, & idem perfectus in humanitate. Deinde cum essentielle discrimen sit naturarum, & Christus secundum diuinitatem $\epsilon\mu\omicron\omicron\upsilon\sigma\iota$ patri, & nobis per omnia similis excepto peccato, secundum

In doctrina de personali unione præcipue cauendum est, ne cum Nestorio discerpamus unitatem & cum Eutyche confundamus differentias naturarum et proprietatum.

condum humanitatem sit ac maneat: nequaquam in
Christo confusionem ullam naturarum, aut transfu-
sionem proprietatum agnoscit Ecclesia, sed confitetur
vni genitum Dei filium in duabus naturis esse, non so-
lum inseparabiliter & indiuisè: sed etiam inconfuse &
immutabiliter, nusquam sublata differentia naturarum
propter vnionem, sed salua potius manente vtriusq; na-
turae proprietate.

In una perso-
na Christi ma-
nent discrimi-
na, & differen-
tie essentiali,
proprietati,
voluntatum, et
actionum.

Iam vt naturas & harum proprietates inconfuse ac
inconuertibiliter distinctas, & tamen indiuisè ac inse-
parabiliter vnitas in vna eademq; persona Christi ve-
rè ac constanter agnoscit Ecclesia: Sic fateatur & volun-
tates in Christo esse distinctas, & actiones suæ cuiq; na-
turae congruentes, non quidem contrarias illas inter se,
nec aduersas sibi inuicem, nec tanquam separatas in
duabus personis, sed naturarum ratione differentes,
vt quemadmodum naturas duas, ita & naturales in se
voluntates & operationes, vnus idemq; Dominus no-
ster Iesus Christus habeat, diuinam & humanam: Di-
uinam quidem voluntatem & operationem ex aeterno
cum coessentiali patre communem: Humanam vero
temporaliter ex nobis, cum nostra natura susceptam.

Quaquam enim in multis operibus, quæ ad offi-
cium Christi pertinent, id est, quæ vel ad opus redem-
ptionis ac saluationis generis humani perficiendum
spectant, vel testimonia sunt comprobantia officium et
missionem filij mediatoris, vt miracula, vna est & ea-
dem actio visibilis, seu vt vetustas locuta est, vnum &
ἑνὸν ἔργον seu ἕν ἔργον διὰ ἑνὸς, sicut persona vna est,
quæ est Deus & homo: Tamen in his ipsis operibus,
incarnatus

Incarnatus Deus λόγος sic diuina & humana operatur,
vt illa quidem huius, hæc verò alterius naturæ propria
sint, agente nimirum vtracq; natura cum communione
alterius, quod vnicuiq; proprium est, verbo operante
quod verbi est, & carne exequente quod carnis est.

Hæc de modo vnionis duarum in Christo natura *Probationes
& fundamen-
ta doctrinae de
vnione person-
nali.*
rum, & fuit, & est perpetua sententia, fides, & con-
fessio Ecclesiæ catholicæ & orthodoxæ omnium tem-
porum: quam certum est congruere cum sententia di-
cti Iohannis Apostoli, Verbum caro factum est.

Et hanc scimus à cæteris quoq; Apostolis traditam,
& ab horum discipulis ac auditoribus propagatam, &
in Synodis Oecumenicis, Nicena, Ephesina, Chalce-
donensi, & Constantinopolitana tertia, quæ fuit Oe-
cumenica sexta, euidentibus Symbolis ac decretis illu-
stratam, & grauissimis piorum Imperatorum edictis
sanctam, & plurimorum martyrum sanguine obsigna-
tam, & in Romana etiam Ecclesia, quanquam horribi-
libus alioqui tenebris oppressa, sanctè inuiolateq; con-
seruatam: Deniq; inde vsq; ab initio repurgatæ do-
ctrinæ in Ecclesijs Augustinæ confessionis, eodem
semper modo à pijs doctoribus expositam & declara-
tam esse.

Ex hac verò immota & verissima doctrina de v-
nionè hypostatica duarum naturarum in Christo (quæ *De phrasibus
receptis ab or-
thodoxa eccle-
sia quæ, uoca-
tur communi-
catio idiomæ-
tum.*
quomodo à cæteris modis præsentia Dei in creaturis
differat, & quibus ceu picturis ac similitudinibus vtcun-
que declaretur, nimis prolixum nunc esset commemo-
rare.) vtilissimus ille, & maximè necessarius Canon,
sive regula loquendi in Ecclesia extitit: quam regulam

loquendi alij ἰδιωματῶν κοινωνίαν, alij ἐντιδέωσιν, quidam ἀλλοίωσιν, aliqui etiam, vt Nazianzenus & Theodoretus ενζευξην ὀνομασίωμ coniunctionem nominum, & τῶν ὀνομασίωμ κοινωνίαν, id est, communitatem vocum appellarunt: In qua certa lege ac modo, nimirum in Concreto, id est, vocabulo personam significante & vtramq̄ naturam complectente, toti personæ, quæ vtrumq̄ est, Deus & homo, alterius naturæ propria tribuuntur, non quidem titulo tenus, seu imaginariè, sed verè & realiter, vt personæ vnitas contra Nestorium retineatur, & intelligatur λόγον & naturam assumptam esse vnum ἰφιστάλωσιν: Reiectis interim ac repudiatis formis loquendi, in quibus proprietates vnus naturæ tribuitur alteri in Abstracto, id est, vocabulo significante naturam secundum sese consideratam, cui neq̄ verbis neq̄ re ipsa Physicū idioma alterius naturæ, in sese seu secundum sese tribui potest, ne Eutychniana naturarum aut proprietatū confusio introducatur, sed in ipsa quoq̄ vnione retineatur οὐσιώδης διαφορά, vt Damascenus loquitur, id est essentialis naturarum differentia, quæ confusis atq̄ permixtis proprietatibus neq̄ constare, neq̄ conspici amplius potest. Tolle enim proprietates, vt Reuerendus pater Dominus Doctor Lutherus dixit, & naturas ipsas sustulisti.

Discrimen inter unionē personā, & communicationem idiomatum.

Hæc ἰδιωματῶν κοινωνία, quam idem Dominus Doctor Lutherus, phrasin veterum secutus, permutationē nominum appellauit, non est ipsa vnio, vt multi imprudenter hæc inter se miscent atq̄ confundunt, sed toto genere differt. Nam vnio duarum naturarum, diuinum opus est, quo misso filio à tota diuinitate, soli ipsi vnitur

ac co-

ac copulatur foedere aeterno, & inseparabili, & planè imperuestigabili, natura humana ex virgine assumpta, sic vt vnaquaq; natura retinente physica sua idiomatica inconfuse & inconuertibiliter, hæ ipsæ tamen naturæ inseparabiliter atque indiuisè vnitæ, vnum sint ἰπὴσάμωρον, ipsa nimirum persona τοῦ λόγου, terminante dependentiam naturæ assumptæ, quemadmodum scholastici locuti sunt, hoc est natura assumpta tali ordine dependente à persona assumente, vt prorsus non esset, nisi sic assumpta esset.

Communicatio verò idiomaticum propriè sic dicta certus loquendi modus est, quo Deus ipse, & Ecclesia hoc, quod misso filio in carnem nostram, factum est, enunciat & enarrat, & sic quidem enarrat., vt formas suas, verè enunciantes quod factum est, discernat à præstigijs fanaticorum, id est, Nestorianorum & Euty-chianorum, quorum illi repudiatis propositionibus in concreto, negarunt hoc, quod factum est, id est, personæ vnitatem: hi uerò petulanter usurpatis formis loquendi in abstracto, quas de naturis secundum sese consideratis intelligi uoluerunt, temerario ausu admiscuerunt operi diuino de suo, quod nec factum est, neque traditum uoce diuina, nimirum transfusionem proprietatum & actionum fingentes, quæ est ipsa naturarum confusio.

Sed longiorem de hoc uulissimo Ecclesiæ Canone orationem, quemadmodum & de tribus distinctis gloria Christi gradibus, quorum primus est gratia vnionis, alter gratia capitæ, postremus gratia habitualis seu singularis prærogatiuæ, quam natura humana Christi in sese

Altera pars orationis nimirum de causis unionis personalis duarum naturarum Christi.

in sese accepit, commemorationem prolixiorē, ne ni-
miū abuti vestra in me audiendo patientia videar, o-
mitto: vt de causis, quare tam mirandum fœdus dua-
rum naturarum in Christo factum sit, dicere deinceps
aliquid possim: In quo vt ea, qua cœpistis, humanita-
te me audire dignemini, reuerenter à vobis vniuersis
& singulis peto.

Etī enim consilia diuina de hac tanta re magis stu-
penda & admiranda sunt, quā quæ mentium nostra-
rum angustia comprehendere valeat: tamen aliquas
causas, cur decretum de hac copulatione hoc modo fa-
ctum sit, vt duæ naturæ diuersissimæ & dissimilimæ in
personam vnā vnirentur in Christo, vox diuina eo
ipso nobis monstrat, dū officium describit, ad quod
missus est filius Dei, nimirum, vt sit mediator, redem-
ptor, iustificator, & saluator generis humani.

Recitabo igitur initio causas, propter quas necesse
fuit in persona mediatoris naturam Diuinam esse. Eas
sic intelligi rectissimè posse existimo, si cogitemus ma-
lorum & miseriarum agmina, quibus post lapsum pri-
morum hominum obnoxij facti sumus, & si præcipua
opera mediatoris aliquo modo considerauerimus.

*Quare media-
torem oportet
tueri esse natu-
ram Deum.*

*In quas mise-
rias propter
lapsum genus
humanum inci-
derit.*

Nam homo, qui restituendus à mediatore fuit, gra-
uissimo lapsu offenderat Deum, infinitū bonum, Crea-
torem suum, qui & ingentibus bonis in creatione ho-
minem exornauerat, & de obedientia præstanda man-
datum proposuerat, & poenam, delicto contra Deum
conuenientem prædixerat.

Hunc lapsum secuta sunt atrocta mala, videlicet de-
sertio Dei, reatus, & ira Dei, poenæ tum corporales,
cum

cum spirituales & aeternae, corruptio virtutum nostrarum, cumulans nobis iram reatum, poenam, & damnationem, hostium atrocissimorum potentia, & tristissima seruitus in hac & futura vita, amissio praestantium & summorum ac aeternorum bonorum, caecitas & tenebrae non agnoscetes magnitudinem propriae miseriae, & malorum incumbentium nobis.

Ad haec mala delenda, & amissa bona restituenda, *Quo mediatore ad reparandum genus humanum praestare oportuit.* tali auxiliatore nobis opus fuit, qui intercederet apud Deum pro recipiendo iterum humano genere, qui iustitiae & irae Dei pro peccato satisfaceret, qui propria potentia nos liberaret ab hostibus, qui sanaret vulnera inflicta à Diabolo, qui spolia restitueret, hoc est, qui omnibus & singulis credentibus applicaret beneficia sua, monstrando nobis sordes nostras, & bonitatem Dei recipientis nos propter *ἀνθρώπων* per solutum à redemptore, & spiritu sancto corda renouaret, qui etiam perpetuo adesset suis, exaudiret preces, subueniret lapsis, opem afferret afflictis in toto vitae huius fragilis & fugacis curriculo, denique qui finalem liberationem, deletis hostibus, & sanationem integram, pulsatis omnibus morbis, & restitutionem aeternam omnium bonorum plenè ac perfectè tandem, sublatis omnibus malis, communicaret ijs, qui in hac vita liberari, sanari, & restitui coeperunt.

Haec verò opera atque beneficia, quomodo creaturarum omnium captum & potentiam superent, quaeso paulò attentius mecum considerate.

Etenim Mediatorem intercessurum pro alio, non tantum serio amore & commiseratione eius, qui reus

E est,

est, affici, & voluntatem ipsum restituendi habere, sed etiam mala atq; pericula rei intelligere oportuit, idq; multo melius, quam reus ipse mali & morbi sui atrocitatem & periculum intelligere potest. Deinde præter delicti magnitudinem & immensitatem iræ Dei & poenarum, scire eum oportuit vtrum placari Deus velit, & qua ratione ac quibus modis ira Dei offensi leniri possit, eamq; ad rem opus erat, vt penitus nosset atq; intimè perspiceret cor & mentem & voluntatem, & affectionem Dei vniversam erga genus humanum reum & iustissimæ iræ Dei obnoxium.

Præterea in autoritate eū esse oportuit, apud Deū offensum, & ab eo diligi, vt sciret se posse efficaciter petere, & impetrare petita: imò non verbis tantum, & deprecatione illum lenire oportuit iram Dei, & exorare misericordiam, vt culpa & poena reis remitteretur, sed etiam iustitiam eius tantam esse necesse fuit, vt iniuste nihil peteret, nec iustitiam diuinam irritam fieri aut labefactari vellet, sed vt aut alium monstraret, aut seipsum offerret, qui pro reo satisfaceret iustitiæ Dei, non remittentis iram ex futilitate, aut negligentia quadam, aut vt homines grauiter irati, interdum oblata aliqua causa lætitiæ, prioris offensæ obliuiscuntur, & poenas differunt, aut omittunt prorsus, sed exigentis serio & immutabiliter solutionem debiti, & restitutionem in integrum hominis à se facti & turpissimè corrupti ac deprauati.

Porro vt satisfaceret iustitiæ Dei, necesse fuit Redemptorē nostrum persolvere, tum præstando integram obedientiam, debitam legi, tum sustinendo poenas.

Ac

Ac *ἀντὶς* quidem ipsum oportuit esse æquivalens, seu immensi atq; infiniti precij, vt fieret iusta compensatio pro peccato, cuius infinita est malitia, & placaretur ira Dei, cuius immensa atq; infinita est atrocitas.

Iam liberatio ab hostibus, sanatio vulnerum, restitutio spoliolum, inchoanda in hac vita, & postea consummanda in vita æterna: Imò & gubernatio ac defensio perpetua in hac vita, donec tandem post vniuersalem mortuorum resurrectionem sequatur finalis & integra liberatio; similiter potentiam diuinam atq; immensam, superantem omnium creaturarum captum desiderant.

Nam Redemptorem humani generis non succumbere oportet iræ Dei, & poenæ immensæ atq; infinitæ, *Liberatio ab hostibus.* Mortem etiam illum superare oportet, & frangere caput serpentis ac triumphare, & eripere morti & Diabolo captos & iuste damnatos. Iphis vero hominibus liberatis reddere oportet lucem, sapientiam, iustitiam, & vitam æternam.

Horum bonorum restitutio, cum inchoanda sit in hac vita, necesse est, eum qui partim merito, partim efficacia sua Iustificatoris nostri munus præstare debet, *Restitutio æmissorum bonorum. iustif.* hæc omnia bona annunciare nobis & applicare, vt fide apprehendentibus obedientiam & iustitiam ipsius, non imputetur peccatum, effundere item spiritum sanctum, qui accendat in cordibus veram Dei agnitionem, & afferat pacem & lætitiã in paucibus, & media morte, & instauret naturam corruptam ac depravatam, & paulatim deleat reliquias peccati.

Interca & fulcire, & roborare, & defendere Saluatorem

Perpetua et assidua gubernatio et defensio per totam hanc uitam.

Finalis liberatio ab omnibus malis et plena perfectaque restitutio in possessionem eternorum bonorum.

tratore[m] nostrum oportet suos, aduersus furores diaboli & organa eius, ne funditus euertantur, & gubernare ne ruant in atroces lapsus, ac si qui lapsi sint, eos redeuntes ad poenitentiam perpetua interpellatione restituere in gratiam, exaudire preces, inspicere & iudicare gemitus cordium: facere petita, & ubique ac semper coram adesse suae Ecclesiae, eamque gestare ac fouere. Tandem & mortuos resuscitare, & iudicare impios, & abijcere omnes hostes finaliter in aeternos cruciatus, credentibus vero haereditatem uitae aeternae distribuere, reponere in integram & aeternam gloriam, & gratiam perpetuam, & usum ac fructum praesentem, atque adeo proprietatem & possessionem bonorum omnium, restituta luce & sapientia coram cernente Deum, pulsas tenebris: restituta integritate omnium uirium, iustitia, & sanctitate, deleto, destructo, & abolito omni peccato: restituta etiam uita immortali, deleta & sublata morte in omnem aeternitatem: restituta item libertate & pace, abiecto & aeternis uinculis constricto diabolo: denique reddita laetitia aeterna, sublatis omnibus aerumnis, cruciatibus, terroribus, periculis, ac defectibus.

Hae tanta, tam immensa, tam inenarrabilia opera, nemo nisi qui natura Deus sit, praestare atque efficere potest.

Nulla creatura potuit operam mediatoris esse.

Quis enim angelorum aut hominum, aut quae tandem creatura atrocitatem & magnitudinem malorum, quibus post lapsum, genus humanum oppressum est, intelligere? Quis consilium & uoluntatem Dei intueri, & penitus perspicere potuisset, uelle tunc recipi homines,

nes, & instaurari quæ culpa ipsorum intercederant.

Quis verò æterni De iustitiam & misericordiam, & mirabilissimum illarum virtutum temperamentum, assequi, & viam scire potuisset, qua fieret, vt manente salua & immota iustitia diuina in gratiam homines reciperentur? Quis de rata atq; efficaci sua intercessione certus esse, quis iustitiæ diuinæ satisfacere, & precium non modò æquiualeus, sed etiam dignius & præstantius persolvere potuisset, quo ad recipiendos homines Deus flecteretur? Quis præterea iram infinitam sustinere, & in poena omnibus creaturis intolerabili superesse? Quis maledictionem ac reatum aliorum tollere? Quis mortem vincere & absorbere? Quis diabolum mortis habentem imperium, profligare potuisset? Nisi qui infinita natura præditus, & iustitia ipsa, & vita esset, & potentiam diabolo omnibusq; rebus creatis, superiorem haberet? Quæ verò creatura merito suo peccatum remittere ac tegere? Spiritum sanctum effundere atque donare, iustitiam & vitam æternam credentibus restituere posset? Quis item angelorum vel hominum, perpetuò in sanctum sanctorum ingredi, & arcana consilia diuinitatis introspicere, & corda inuocantium perferutari, gemitus eorum intelligere, & exaudire, & decreta diuinitatis de singulis inuocantibus exequi? Quis assidue & vbiq; & omnibus adesse, & Ecclesiam vniuersam, ac membra singula gestare ac sustentare, & aduersus Diabolorum, hæreticorum, Tyrannorum, & totius mundi furores, protegere ac defendere? Quis deniq; vel vnum mortuum, nedum tantam multitudinem mortuorum, quanta inde vsque ab

initio generis humani, vsq; ad diem nouissimum de-
cessit, in vitam reuocare, & electis integram & con-
summata[m] restitutionem iustitiæ & vitæ aternæ red-
dere posset: nisi qui natura Deus sit, cum omnia hæc
soli[us] naturæ diuinæ & omnipotentis propria sint.

Ergo ne fieri quidem aliter potuit, quam vt media-
tor noster, à quo hæc omnia præstanda fuerunt verè
ac natura Deus esset.

*Ad quid pro-
fit considera-
tio causarum,
cur mediato-
rem oportue-
rit esse Deum.*

Sunt aut[em] mentes nostræ multò angustiores, quam
vt causas has arcanas, cur in mediatore oportuerit na-
turam diuinam esse, penetrare prorsus & exhaurire co-
gitando possint. Sed vt antea dictum est, initia huius
sapientiæ aliquomodo in hac vita discenda sunt: Quæ
quidem & doctrinam & consolationem maxime ne-
cessariam nobis suppeditant. Doctrina est, vt agnosca-
mus quanta sit peccati, & deprauationis nostræ molè[s]
ac deformitas: & quanta sit iræ Dei aduersus peccatum
magnitudo ac seueritas, cum nullius creatæ naturæ po-
tentia restitui genus humanum potuerit, nisi per filium
Dei. Consolatio verè est, vt meritum filij Mediatō-
ris sciamus longè antecellere omnibus omnium homi-
num peccatis, & huius efficaciam ac potentiam cele-
bremus in assidua collectione, sanctificatione, prote-
ctione, & liberatione Ecclesiæ. De quo cum relinquen-
da sint quedam cogitationi & experientiæ spiritali
piarum mentium, prolixior[em] commonefactionē non
addam: Ac vt institutam orationem tandem finiam,
breuiter simpliciterq; adijciam eos causas, propter quas
congruerit, vt mediator noster homo fieret.

Primum enim cum genus humanum peccasset con-
gruebat

gruebat ordini iustitiæ, vti aliquis in genere humano
pœnam solueret. Nam iustitia diuina immutabiliter
pœnam pro delicto postulat. Hæc verò ad fontem
pertinet, seu ad violatorem legis diuinæ. Mediatorem
igitur, hominem esse oportuit, vt quemadmodum ho-
mo in Paradyso peccauerat, sic rursus homo pœnam
pro hominibus persolueret.

*Causæ quare
mediatorẽ o-
portuerit esse
hominem.*

Deinde cum & ipsi primi homines, & tota ipsorum
posteritas morti obnoxij facti essent, iuxta commina-
tionem: Quacumq; die comederis, morte morieris, et
pœnam hanc iuxta decretum legis in iudicatum tran-
sire oporteret, nouo et mirando decreto facto, de ser-
uando genere humano propter intercessionem filij, ar-
ripi et quasi apprehendi totum genus humanum a fi-
lio oportuit, ne funditus interiret massa humana post
lapsum, in primis parentibus iam periclitans, et initia
mortis et destructionis æternæ sentiens. Nisi enim obli-
gationem in sese recepisset filius Dei de assumenda
massa carnis nostræ, et hanc reuclasset primis homini-
bus, edita promissione, prorsus destructum et in nihi-
lum redactum fuisset genus humanum.

At verò propter hanc assumendam massam, parci-
tur generi humano, et ex faucibus mortis eripiuntur
primi homines, non aliter, ac si quis heros robustus, in-
fantulum, iam iam sua imprudentia, in puteum aut pro-
fundum fluuium labascentem, brachio aut digitulo ex-
tremo apprehendens, non tantum digitum illum, quem
manu sua tenet, sed etiam corpus totum arreptum ser-
uet, et ex præsentis periculo mortis extrahat. Aut velut
quis Pastor animosus et fortis, ouiculam faucibus leo-
nis

nis aut vrsi vnguibus compræhensam, & fauciatam ac
cruentam, percusso capite feræ, & ea debilitata, appræ-
henso manu sua pede, vel auricula ouis, totam ex fau-
cibus beluæ præcipiat. Sic igitur, cum propter pecca-
tum homo funditus interiturus esset post lapsum, filius
Dei, iræ diuinæ, morti, diabolo, inferno, eripuit non
suam tantum missam, ad quam assumendam se obliga-
uerat, sed totum genus humanum, quod in assæ illi suæ
adhærescens ab illo simul appræhensum & seruatum est.

Verum non modo, vt pœnam ab hominibus legi
debitam in se reciperet, & à morte atq; vniuersali in-
teritu cæteros vniuersos, velut appræhensus in sua mas-
sa conseruaret: sed ideo etiam hominem esse Media-
torem congruebat: quia impossibile, & veritati diuinæ
contrarium erat, Legem, quam hominum mentibus
inseculperat, frustra homini inscriptam & traditam, es-
se. Non enim facit Deus quidquam frustra. Fecerat au-
tem hominem ad imaginem & similitudinem suam, vt
integre obediret legi. Quare aliquem esse hominem
oportuit, qui legi Dei etiam in hac vita plene satisfacere
obedientia sua. Cumq; nullus hominum legem im-
plere in tanta naturæ corruptione possit, necesse fuit
Mediatorem nasci hominem sine peccato, vt integre
conformis esset legi, ad cuius conformitatem etiam cæ-
teri homines aliquando restituendi essent.

Quin & hoc sapientiæ diuinæ congruebat, vt per
hominem restituerentur cætera dona, quæ Adam sus-
stinens personam generis humani acceperat quidem,
sed fraude diaboli amiserat. Item vt per hominem de-
pellerentur mala, quæ primi hominis lapsum secuta e-
rant,

rant, ne diaboli qui bona diuina in homine extinguere conati fuerant, callidiores aut potentiores fuisse existimarentur Deo conditore rerum omnium, vt qui miseros homines in peccatum & mortem impulsos, & spoliauerant, & horribiliter sauciauerant. Fit igitur mediator homo velut induens nomen & personam Adæ, vt bona amissa in lapsu restituat hominibus, & opera diaboli destruat. Imò & diabolum ipsum confundat, & triumphum de eo agat in hac ipsa massa naturæ humanæ, quam Diabolus, vt ægrè Deo faceret, funditus antea euertere conatus fuerat.

Cùm autem illum ipsum liberatorem oporteret simul nuncium & legatum & oratorem esse inter Deum & homines, & tanquam interpretem à paribus intelligi & exaudiri: conueniebat eum hominem fieri, vt alloqui homines & intelligi ab his posset. Nisi enim homo esset, ne quidem audire aut sustinere loquentem homines, ne dum intelligere possent. Nec verò dubiū est in ipsa naturæ affinitate & similitudine mutua inter interpretem & partes, momenti plurimum esse, vt efficax sit & fructuosa eius legatio.

Accedit huc, quòd cùm in tanta humanæ naturæ infirmitate, omnes homines Deum naturaliter fugiant & reformident, immensæ misericordiæ Dei congruebat, vt talis nobis mediator ac pontifex esset, qui posset esse *ὁμοπαθής* & misericors, vt Epistola ad Hebræos dulcissimè concionatur, in sufferendis nostris infirmitatibus, ipse intercessione sua coram Deo placandis promptus, vt qui in natura nostra, per omnia, in similitudine nostri, excepto peccato, tentatus intelligere

didicerit, quanta sit carnis nostræ fragilitas & imbecilitas, etiam cum magna est eius excellentia.

Ad quem & nos tanto alacrius accedere, & in magnis doloribus & trepidationibus tanquam vnum ex nobis, imò propinquum & cognatum nostrum, non despicientem carnem suam, confidentius inuocare ac compellare auderemus.

Postremo nullum poterat esse certius pignus ardentis amoris Dei, & veræ receptionis generis humani in gratiam, & æternæ salutis nostræ, quam mediatoris incarnatio. Quia enim assumit filius Dei humanam naturam, factus filius hominis, certè testari vult, sic si quod nostrum est accipere, vt quæ sua sunt, ad nos transferat, hoc est, vt ex filijs iræ, & gehennæ, filios & hæredes Dei, gratiæ & vitæ æternæ, & quidem suos cohæredes, tanquam filij vnigeniti secum efficiat. Ideo etiam illa carne nostra vestitus, cum peccato & morte congregatur, vt nostram esse victoriam & triumphum hunc, non dubitemus. Ipsi quoque æterno patri hanc carnem à nobis acceptam offert, vt facta expiatione hoc modo sciamus reatum nostrum deletum & sublatum esse. Imò hanc nostram carnem arctissime sibi vnitam, & more nostro tentatam per omnia, gloriose ex morte resuscitat, & secum ad cœlos supra omnes principatus & thronos euehit, & ad dextram patris collocat, vt sciamus certissime ipsum & nostra corpora eodem modo ex pulueribus terræ resuscitaturum & glorificaturum esse.

In his omnibus, quam magnæ & arduæ res considerandæ nobis proponantur, nulla oratio satis exponere

nere potest. Quanta enim res est, quod diuina perso-
 na se demittit, & assumit massam naturæ nostræ.
 Quam ingens misericordia est æterni patris erga ge-
 nus humanum, quod filium mittit, vt seruos redimat.
 Quam excellens dignitas est humanæ naturæ, quod
 tam mirando foedere copulatur filio Dei, qui quidem
 & in nobis talia vult efficere, qualia in massa sua ef-
 ficet. Quam deniq; in omnibus ærumnis, pauoribus,
 ac periculis, firma est fidei & spei nostræ anchora,
 quod humanam naturam à nobis acceptam, & nobis
 cognatam, & *ἑμῶν ἑστίον* Deus arram & pignus esse vo-
 luit nostræ cum ipso & filio eius societatis perpetuæ, &
 vt Tertulianus inquit, Arrabonem secururæ gloriæ.
 Harum rerum magnitudinem nulla humana eloquen-
 tia exprimere potest, sed gustum aliquem experiuntur
 pij in quotidianis exercitijs veræ ad Deum conuersio-
 nis, & inuocationis: In qua vtinam singuli sæpè mul-
 tumq; cogitemus hanc dulcissimam preceationem, à
 beata illa anima, communi totius Germaniæ præce-
 ptore, Philippo Melanchthone olim scriptam, qua ta- *Pulchra & pia*
 li quadam compellatione ad ipsum filium Dei facta, *precatio Do-*
 vsus doctrinæ huius elegantissimis versiculis com- *mini Philippi*
 plexus est: *Melanchthonis.*

*Nil sum, nulla miser noui solatia, massam
 Humanam nisi quod tu quoq; Christe geris.
 Tu me sustenta fragilem, tu Christe governa
 Fac maneam massa sirculus ipse tuus
 Hoc mirum fœdus semper mens cogitet, uno
 Hoc est, ne dubita, foedere parta salus.*

Conclusio Or-
ationis.

Hæc de utraq; re, nimirum de vnione duarum na-
turarum hypostatica, quam Iohannes Euangelista hoc
breue aphorismo describit: Verbum caro factum est:
et de causis mirandæ huius copulationis duarum na-
turarum in persona mediatoris, qualicunq; oratione in
hoc amplissimo confessu dicenda esse putauit: quæ vt
boni consulatis, & rerum potius magnitudinem, quàm
orationis meæ maciem & squalorem spectetis reueren-
ter vos iterum atq; iterum oro.

Oratio ad fi-
lium Dei Do-
minum nostrum
Iesum Christum

Tibi verò Domine Iesu Christe fili Dei viui, gra-
tias, quantas maximas animus noster capere potest,
agimus, quòd propter nos homines & propter no-
stram salutem descendisti de coelis, & homo factus,
voluisti nobis esse Emanuel, & clementer nos aspicias
in forma hominis, cum sis Iehoua, in excelsis Deus: et
te veris gemitibus oramus, vt propter tuam & æterni
patris tui gloriam miseraris nostri, remittas nobis pec-
cata nostra, et recipias nos, vt membra tua, et gestes
nos tanquam de ceruice tua dependentes, doceas, re-
gas, protegas, et serues nos, sanctifices spiritu sancto
tuo, et facias nos vasa misericordiæ tuæ, et organa salu-
taria. Colligas etiam tibi in his regionibus perpetuò
Ecclesiam, serues lucem Euangelij tui, benedicas gu-
bernationi Illustriss: Principum, Landtgrauiorum
Hassie, quorum et voluntas et beneficentia heroica
est erga ecclesiam, scholas, et Oeconomias, arceas à no-
bis dissidia docentium, et bella, et alia mala, quibus
sunt tristes dissipationes in genere humano. Largia-
ris nobis pacem et halcyonia, vt colamus pfa doctrina-
rum studia: denique facias, vt aliquando coram te
pro-

propitium videamus, et te vna cum patre tuo æ-
terno et spiritu sancto celebremus, et tibi pro omni-
bus beneficijs gratias agamus in tota
æternitate, Amen.

DIXI.

F 3 Rector

RECTOR IN
 CLYTÆ ACADEMIÆ MARPVR-
 GENSI HIERONYMVS SCHLICK COMES
 de Passaun, Dominus in Vveiskirchen et Schla-
 ckenvverda, &c. pio Lectori,
 S. D.

Redit ad nos dies festus, quo memoria solennis celebra-
 tur operis diuini, omnium maximi, quod multò ma-
 gis, quàm rerum omnium creationem angeli admi-
 rantur, quodq; ipsi humano generi annunciarunt
 hac latissima uoce, quam admiratio tantæ rei eis ex-
 presit: Ecce annuncio uobis gaudium ingens, quod
 erit uniuerso populo, quod natus sit uobis hodie salu-
 uator, qui est Christus Dominus.

Nec uerò dubium est, quàm agmina cœlestia angelorum & hominum
 beatorum, hoc ipso tempore nobiscum unâ eltentur, & gratias agant
 Deo, pro inenarrabili consilio, ostenso in ordine redemptionis generis hu-
 mani, & in tota missione filij Dei: sicut tunc, cum Christus nasceretur ex
 alto Mariæ uirginis, hymnum augustum cecinit chorus angelorum: Glo-
 ria in excelsis Deo & in terra pax, hominibus letitia. In hoc augusto
 hymno, quem genethiaci instar cecinerunt tunc angeli Christo, prodeunt
 in hæc terras assumpta hominum natura diligenter accurateq; consideran-
 do, potissimam huius festi partem consumere pios decet. Nam uelut præ-
 centores nostri facti: & Deum in hoc dulcissimo carmine suo celebrant:
 & hominum generi gratulantur de missione filij in carnem nostram: &
 beneficia ac fructus natiuitatis Christi prædicant: & cultus noui testa-
 menti proprios describunt: Imò & uitæ illius securæ opera, conditio-
 nem, & imaginem nobis ante oculos atq; animum proponunt. Cùm enim
 gloriam

gloriam Deo canunt, clarè profitentur, quod uerè sit Deus, & quis sit, mirum, aternus pater Domini ac liberatoris nostri Iesu Christi, & huic uni uero Deo tribuunt laudem iustitiæ, bonitatis, misericordiæ, sapientiæ, ueritatis, libertatis, & omnipotentis. Harum enim uirtutum omnium maxime illustria testimonia in hoc mirando opere incarnationis filij omnibus creaturis proposita esse agnoscunt, & pro hac patefactione leti gratias Deo agunt. Deinde cum ad gloria diuinæ celebrationem uotum adiungunt, quo & pacem terris optant, & letitiam hominibus precantur: affectum suum exprimunt, quo letantur de salute generis humani, quod cum sciant conditum esse ad societatem aternæ beatitudinis, qua ipsi fruuntur, & doluerint antea, odio diaboli auulsum esse à Deo, magnopere nunc gaudent per filium Dei $\theta\upsilon\alpha\kappa\epsilon\phi\alpha\lambda\omega\sigma\epsilon\omega\delta\iota$, seu conglutinari rursus cum Deo, tanquam cum capite, ut uita cœlestis, & omnium bonorum aternorum fiat particeps. Præterea & quæ sint illa bona aterna, id est, quæ & quanta beneficia, seu qui fructus sint incarnationis filij Dei, non obscure docent. Hæc enim bona significant secum afferre Christum: prodeuntem in hunc mundum, uidelicet, ut gloria Deo reddatur in genere humano, & pax atq; letitia restituatur hominibus. Quod ut intelligi aliquomodo possit, antichests consideretur, in qua collatio fiat eius status, ad quem initio homines conditi sunt, cum tristi illa confusione, qua lapsa primorum hominum secuta est.

Talis erat homo conditus initio, ut uni Deo, cuius agnitio integra fulgebatur in mentibus, ueram gloriam tribueret. Erat & in hominum natura pax, id est, acceptatio hominis coram Deo: & letitia, id est, sensus uitæ & gaudij inenarrabilis, & studium promptè obediendi Deo. At post lapsum homines carent gloria Dei: sunt & hostes Dei, & abiecti à Deo: Et in sensu peccati & mortis aternæ opprimuntur doloribus, & fremunt atq; indignantur aduersus Deum. Instauratur igitur Christus natiuitate sua bona amissa in lapsu. Nam in solo Christo uera fide agnito atq; approbenso à nobis, gloria Deo redditur, id est, agnoscitur, uerè & esse Deum, & eum iustum, misericordem, sapientem, ueracem, bonum, & omnipotentem esse. Instauratur in Christo & pax, id est, fides agnoscens misericordiam, & in hac acquiescens, accipit reconciliationem cum Deo, impuationem iustitiæ, & hereditatem uitæ aternæ, & experitur sensum uerificæ consolationis in medijs paucioribus ac terroribus, & in erumnis sen
tit deo

tit defensionem diuinam & uictoriam aduersus hostes. Deniq; & letitia uera in Christo instauratur, id est, consolatio magis magisque accenditur in animis, & uoluntas ac cor subiiciunt se Deo in prestanda obedientia, quam Deus tum in agendo, cum in patiendo à nobis requirit.

Nec uerò de cultibus Dei, qui inchoantur in ijs, in quorum cordibus Christus renascitur, dici quidquam, tanta breuitate & euidentia uerborum potest, quam in hoc ipso hymno fit, cum angeli rem totam tribus membris conficiunt, quæ non dubium est congruere ad tres priores petitiones Orationis Dominicæ. Quod enim, in Dominica prece dicitur de sanctificatione nominis diuini, de gubernatione seu regno Dei in nobis & de obedientia nostra congruente ad uoluntatem Dei: id gloriæ, & pacis, & letitiæ nomine complectuntur angeli. Hos uerò cultus significant non posse inchoari nisi agnito Euangelio de Christo. Nani corda, quæ non agnoscent Christum & eius beneficia: aut sunt secura seu epicuræa, aut hypocritica, nec Deo ueram gloriam tribuunt, nec fide accipiunt reconciliationem cum Deo, nec serio se Deo subiiciunt, sed contumelia horribili Deum afficiunt, & aduersus Deum inimicitiam perpetuam exercent, & in sensu poenarum prorsus à Deo deficiunt, & in æternam desperationem ruunt.

Contrà uerò soli credentes in Christum tribuunt gloriam Deo, id est, agnoscent mirandum temperamentum iustitiæ & misericordiæ in Deo, & fide apprehendentes Mediatore, inuocant Deum, & ei gratias agunt: & quia credunt Deum esse reconciliatū propter filium, nō fugiunt Deum, sed accedunt ad eum, & in eo acquiescunt. Ita inchoatur in animis simul dilectio Dei & proximi, accenditur patientia, humilitas, spes, & ceterarum uirtutes congruentes cum uoluntate & lege Dei. Hi sunt interiores illi & uerè spirituales cultus, quos maxime Deus probat: Qui etsi in hac uita sunt languidiores, & sæpe impediuntur propter ingentem molem miserationum, quibus sancti obnoxij manent propter reliquias peccati, hærentes in natura hominum: tamen in uita æterna ardentiores erunt, ubi quædam & beneficia Christi magis fulgebunt in beatiss.

Itaq; hoc hymno suo angeli simul ad illum futurum statum æternæ & beatæ uitæ nos deducunt: in quo Deus coram agnoscitur, & æterna ac uera laude celebrabitur. Tunc enim intelligemus, quid sit Deus & quomodo sit conditus homo. Intelligemus iram Dei aduersus peccatum, & prædicabimus misericordiam. Conspiciemus filium Dei, & qualis sit illa mi-
randa

Et ad unio diuine et humane nature uidebimus. Cernemus quomodo sen-
per affuerit Ecclesia, et quomodo facta sint miranda liberationes, inter-
cessio post lapsum, et assidua gubernatio et protectio Ecclesie. Tunc igitur
plene laudabimus potentiam, iustitiam, bonitatem, et misericordiam
Dei, et filij eius, Domini ac liberatoris nostri Iesu Christi. Erit tunc et
pax integra, quia nullae erunt in nobis reliquiae peccati, et Diaboli ac im-
pii omnes erunt in supplicij aeternis, et mors erit abolita, Ecclesia arde-
bit dilectione Dei, et studijs colendi Deum, et erit dulcissime consociata
beneuolentia, nihil odiorum, dissidiorum, tumultuum, et factionum erit:
denique letitia solida et perfecta erit, quia ipsis hominibus bene erit,
et suauiter fruuntur conspectu Dei et Christi, et mutua consuetudine cum
sanctis angelis, et magno impetu ferentur ad prestandum obsequium
Deo.

De his tantis rebus, uidelicet de gratiarum actione erga Deum pro ple-
nissima ipsius patefactione qua lucet in missione filij, de letitia angelorum
exultantium propter nostram salutem, de beneficijs Christi, de cultibus no-
ui testamenti, de statu future uitae, cum hymnus angelorum nos commo-
nes faciat, non tantum uerba cognoscenda, sed sententiam quoque intimis po-
etoribus insigendam, et uoce, affectu, moribus, exprimendam esse in o-
mni uita sciamus. Ut autem angeli prius pastoribus annunciant natiuitatem
Christi, ac postea augustum illum hymnum addunt: sic animi nostri uel pro-
parandi uel accendendi sunt cognitione doctrinae, quae in Ecclesia ortho-
doxa traditur de incarnatione Christi, et de causis eius incarnationis, et
uera gratitudine celebremus filium Dei, Dominum ac liberatorem nostrum
Iesum Christum, pro immenso isto beneficio, quod cum hac nostra misera et
limunda natura aeternum foedus inuuit, assumpta nostra massa fragili, et
misera pellicula humana, obnoxia erumnis et morti, ut nos infertos sua
natura assumpta sustentaret et gestaret ad uitam aeternam.

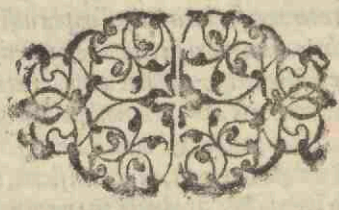
Quamobrem, cum hodie a prandio post pulsam quadrante hora ante
primam orationem de praecipua et maxime necessaria parte doctrinae,
quam in hoc festo ecclesia Dei sonat, recitaturi sumus, ut initium faciamus
pio instituto, quo inelyta haec Academia, una mecum, graui consilio san-
cit, ut posthac semper festis illis eximijis, pars doctrinae publica oratione
explicetur, quae tum publice ecclesiae proponi solet: ut fauere bonas mentes
his principijs sanctionis nostrae, a religiosa pietate, (ut confidimus,) non
G alione

1563967

*aliena appareat, Dominos quidem professores & alios amicos, & studio-
 sam iuventutē quoq; quos sponte libenter interfuturos huic actui scimus,
 ad hunc ipsum amanter invitamus, ceteros officij ratione hortamur, cum,
 quod & per se hoc laudabile est, et exemplo prodest, tum ut simul etiam
 coniungamus vota ac preces nostras pro felicibus auspicijs noui anni, qua
 ut sint ecclesie & Reipub. Christiana, scholis, & oeconomijs salutaria;
 eo ardentius petere nos à Deo decet, quo grauiora pericula imminere tam
 uaria ostenta portendunt. Bene & feliciter ualete. Publicè propositum
 ipsa die natali Domini nostri Iesu Christi, Marpurgi: desinentis
 Anno postremi temporis millesimo quingentesimo
 septuagesimo septimo.*

Excusum Marpurgi per Au-
GVSTINVM COLBIVM ANNO
DOMINI SERVATORIS NOSTRI.

1577.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

